

HET BEWUSTWORDINGSPROCES OP AARDE NU

4 december 1970.

Goedenavond, vrienden.

Op deze avond bent u in de zaal aan de beurt om een onderwerp aan de orde te stellen. Maar ook nu moogt u niet vergeten dat wij, sprekers van deze groep, niet alwetend of onfeilbaar zijn. Welk punt heeft voor heden uw belangstelling?

Voorstellen: Het abortusvraagstuk, inclusief de vraag wanneer de vrucht bezielde is en wanneer de reïncarnatie begint. De ervaringen van het bewustwordingsproces in deze dagen. De voorgangers van onze aarde in verband met onze evolutie.

Spreker: Over dat laatste is weinig zinnigs te zeggen dat nu van belang zou kunnen zijn. Ik zal van beide andere onderwerpen een soort hutsplotje proberen te maken, maar in de eerste plaats spreken over:

HET BEWUSTWORDINGSPROCES OP AARDE NU

Wanneer u op aarde als mens geboren wordt, heeft u reeds een voorbestaan achter u. Ofschoon de keuze van lichaam reeds onmiddellijk na de conceptie plaats pleegt te vinden, kan toch van een feitelijke inbeslagname - en daarmee bezieling - eerst gesproken worden wanneer het zenuwstelsel van de vrucht voldoende ontwikkeld is. Wat betekent dat je je bestaan op aarde gemiddeld 3 tot 5 maanden voor de eigenlijke geboorte pleegt te beginnen. Deze eerste periode leef je in een eigen beslotenheid, waarbij alleen de stimuli die de moeder ondergaat, enige rol als ervaring van buitenaf plegen te spelen. Wanneer een vrouw schrikt, dan geldt gedurende alle tijden dat hierdoor stoffen in het bloed komen als bijvoorbeeld adrenaline en dat hierdoor ook het wordende kind de schok langs deze weg eigenlijk meebeleeft. Verder dient men zich te realiseren dat, bij een afgesloten zijn van de buitenwereld, terwijl geen herinneringsinhoud aanwezig is en geen zintuigelijke impressies van belang kunnen ontstaan, het geestelijk element in het Ik blijft domineren, zodat langs telepatische weg aan het gedachtenleven van de moeder deel wordt genomen. Dan word je geboren.

De geboorte lijkt misschien iets wat door alle tijden hetzelfde gebleven is. Geheel waar is dit echter niet, daar men in deze tijd geboren wordt onder voorzorgen en condities die vroeger niet bestonden. Dit betekent onder meer dat minder levensvatbare entiteiten in leven blijven. Het betekent ook dat juist dergelijke persoonlijkheden reeds vanaf het eerste begin op aarde zekere moeilijkheden met zichzelf zullen ervaren. Dit zijn dan de eerste ervaringen die bijdragen tot een bewustwording. Wat later word je geconfronteerd met de wereld. Naarmate de wereld je meer rechten suggereert en je met meer zorgen omgeeft, ben je als mens en kind ook eerder geneigd een dergelijke toestand als normaal te beschouwen. Wanneer je als kind alleen liefde door je gedrag en reactie kunt verdienen, zul je als kind hiervoor steeds weer je best doen. Wanneer je echter tot de overtuiging wordt gebracht dat de liefde en bescherming van anderen je recht zijn, ga je al snel uit van het standpunt dat de anderen dan maar hun best moeten doen om je lief te kunnen hebben. Ook dit vormt het bewustzijn verder.

Dan treed je binnen in een wereld waarin de meest krankzinnige situaties bestaan. Aan de ene kant verhongeren er bijvoorbeeld mensen op deze wereld en aan de andere kant hoor je dat mensen vlak bij je duur en gezellig gaan dineren, om alzo iets tot de leniging van de honger van anderen bij te dragen. Ik neem dit als voorbeeld van de indrukken die je moet verwerken ofschoon iets dergelijks in Nederland minder vaak voor zal komen als bijvoorbeeld in de USA.

Belangrijk is dat je de wereld betreedt op een bepaalde plaats, met een eigen gerichtheid, en ook enkel die ene kant leert uit te kijken. Een dergelijke eenzijdigheid is voor een werkelijke bewustwording over het algemeen niet bepaald gunstig. Wanneer je bijvoorbeeld in het westen wordt geboren, groei je op met bepaalde opvattingen omtrent hygiëne, levensminima enzovoort, en waar dezen niet op de gekende wijze voorkomen, zul je al snel veronderstellen dat een tekort aanwezig is: je bent, zeker wanneer je jong bent, als mens niet snel bereid de betrekkelijkheid van je eigen denkwijzen en waarderingen te erkennen, al is het alleen maar, omdat je zo de betrekkelijkheid van je eigen waarden en de waarderingen van je wereldje naar voren zou schuiven. Langere tijd meent men als mens dat men alles wel weet. Toch zal men uiteindelijk steeds weer tot de erkenning komen dat vele dingen die je als natuurlijk hebt aanvaard, in je wereldje niet juist blijken te zijn. Dit betekent altijd weer een schok. Het blijken juist dergelijke schokkende ervaringen te zijn die afwijken van alles wat je wereldje pleegde te vormen die de snelste en meestal ook grootste bewustwordingen tot stand brengen.

U moet overigens niet denken dat een mens zich werkelijk realiseert dat hij bewust wordt dat zijn bewustzijn groeit. Wie anders beweert, vertelt een sprookje. Degene die tot u zegt: "ik weet dat ik zeer bewust ben", is meestal iemand die in een toestand van zelfmisleiding en geestelijke bewusteloosheid tijdelijk ijlt. Als mens weet je niet, in hoeverre je bewustwording is gevorderd. Je weet dat je een bewustzijn bezit, maar dat is heel iets anders. Er is geen concrete maatstaf, waarmee je de waarde van je bewustzijn werkelijk kunt meten. Naarmate je je meer bewust wordt van de veelheid en mogelijkheden en ontwikkeling op aarde, bereik je zelfs meer en meer het punt, waarop je zelfs ten aanzien van eigen bewustzijn geen vergelijkingen meer durft maken met anderen.

Je ervaart. Door de ervaringen leer je. Door wat je leert, verander je je houding tegenover de wereld en, in de meeste gevallen, ook de reeks eisen die je aan jezelf pleegt te stellen. Dit proces is de eigenlijke bewustwording.

Nu heeft u gestipuleerd dat u iets wilde horen over de bewustwording in de hedendaagse wereld. Dit laat mij de vrijheid vele opmerkingen omtrent de wereld van heden te maken. Maar ik meen dat je in de eerste plaats moet leren de zaken op die wereld zo objectief mogelijk te benaderen. Het bezien van de wereld op zo objectief mogelijke wijze is, daarvan ben ik mij wel degelijk bewust, een van de moeilijkste taken die je een mens op zou kunnen leggen. Want het betekent dat hij niet emotioneel mag reageren op de feiten dat hij niet links of rechts, niet religieus of a-religieus de feiten mag interpreteren, maar eenvoudig zich tot een waarnemen zal moeten beperken dat hij bij zijn reacties zich aan de feiten zal moeten houden en verder niets. Maar juist iemand die de wereld wat objectiever dan gebruikelijk tracht te benaderen, zal zich menige vraag stellen, je ziet te veel strijdigheden in het bestaan. Je ziet bijvoorbeeld een schijnbare socialisatie gepaard gaan met een steeds grotere hiaat in mogelijkheden, bezit en beloning tussen de laagst betaalde groepen in de gemeenschap en de hoogste betaalde groepen.

Daar je meestal zult aannemen dat anderen eenzelfde werkelijkheidszin hebben als jezelf, zul je je afvragen hoe dit toch mogelijk is. Je zult al snel moeten vaststellen dat theorieën en werkelijkheid nogal afwijken: degenen die de leiding geven aan het proces van sociale ontwikkeling, blijken tevens degenen te zijn die de hogere inkomens krijgen of hebben. En zij schijnen het zelfs als a-sociaal te beschouwen wanneer iemand van hen zou eisen dat zij van hun voorrechten - welke dan ook - afstand zouden moeten doen ten bate van anderen die nog niet in staat zijn of de macht bezitten, om aan de gemeenschap leiding te geven.

Je zult uiteindelijk moeten constateren dat de bereidheid tot het brengen van werkelijke en blijvende offers bij de mensen van alle standen afneemt, naarmate de socialisering van de gemeenschap in betekenis toeneemt. Waarop je je misschien afvraagt wat dit voor jezelf betekent. En de conclusie kan dan zeer wel luiden dat je niet zonder meer en à priori kunt kiezen voor een zover mogelijk gaande bescherming van het individu door, en ten koste van, de gemeenschap, maar in tegendeel zult moeten kiezen voor een minimum van zorg door de

gemeenschap voor het individu, mits hierdoor de voortbestaansmogelijkheid van dit individu niet wordt aangetast. Het recht tot bestaan en leven is iets wat je als noodzaak voor een menselijke ontwikkeling, aan de gemeenschap meent op te mogen leggen, maar ik vrees dat een objectief waarnemer op grond van de nu bekende ontwikkelingen niet veel verder zal willen gaan.

Ook bij een overwegen van de geestelijke mogelijkheden tot het bereiken van een groter bewustzijn, zul je mijns inziens tot een soortgelijke conclusie komen en kiezen voor een zo groot mogelijke eigen aansprakelijkheid op geestelijk terrein voor eenieder. Hierbij zal men mijns inziens dan ook stellen dat eenieder een zo groot mogelijk besef van eigen waarden zal moeten ontwikkelen, maar gelijktijdig een zo goed mogelijk begrip van eigen tekortkomingen zal moeten verwerven. Want, voor de ontwikkeling van de mens is het niet van belang dat je meent dat alles uiteindelijk toch wel in orde zal komen, maar wel dat je voortdurend als het ware op de tenen moet gaan staan om jezelf waar te kunnen maken.

Wanneer je zover komt, kun je natuurlijk trachten een reeks vragen van meer humoristische aard te stellen. Ook deze helpen je de feiten duidelijker te zien. Je zou je bijvoorbeeld nu kunnen afvragen of er in de Tweede Kamer gisteren minder moeilijkheden gerezen zouden zijn, indien men bij de stemming niet bij zitten en opstaan, maar bij zitten en knielen gestemd zou hebben. Het gewoonte-element zou in dat geval immers de katholieken tot knielen bewegen en dit zou een zekere staatssecretaris heel wat moeilijkheden bespaard hebben. Een dergelijke vraag is in feite scherts, eer vorm van humor. Zij is schijnbaar van weinig belang ofschoon zij in haar stelling wel degelijk een achtergrond bevat die van belang kan zijn. En menigeen zal bezwaar hebben tegen het beschouwen van op zich mogelijk ernstige onderwerpen op een wat grappige wijze. Toch meen ik dat de mens de moed dient te bezitten om dit steeds weer te doen: je moet de zaken durven objectiveren, relativeren en durven lachen om de dwaasheden van zowel de wereld als om eigen dwaasheid, wil men tot een werkelijk aanvaardbare uitbreiding van het eigen bewustzijn komen, zonder dat dit proces te veel van energie en emoties vergt.

Ik houd hierbij rekening met het feit dat eerst de mens die afstand weet te nemen van dwaasheden door er om te lachen, enige objectiviteit van beschouwing zal bereiken. Want je lacht in feite eerst om de dingen wanneer je er als het ware naast kunt staan en ze zonder er te zeer bij betrokken te zijn, durft beschouwen. Om werkelijk ernstige zaken zul je nooit lachen terwijl je ze ondervindt, daar je er dan te zeer bij betrokken bent. Zelfs bij minder belangrijke zaken blijkt het nemen van afstand noodzakelijk, voor men in staat is iets op zijn werkelijke merites te beoordelen. Misschien hebt uzelf wel eens een voor anderen komische val gemaakt, waarbij u eindigde met een ster in het asfalt te zitten. Op dat ogenblik telde voor u in de eerste plaats de pijn en het gevoel een figuur geslagen te hebben. U zult met mij eens zijn dat iets dergelijks op het ogenblik zelf zelden leuk is. Zodra je echter in de tijd wat van het gebeuren bent verwijderd, zul je inzien wat een krankzinnig gezicht zo iets geweest moet zijn en kun je om het geheel lachen, al was je er zelf bij betrokken.

Nu ben ik persoonlijk van mening dat uw wereld in deze dagen een ontstellend gebrek aan humor toont. Er blijkt gebrek aan zelfspot te zijn, er blijkt onvoldoende begrip voor het belachelijke in vele dingen te bestaan. Voor mij betekent dit dat de mensen te eenzijdig betrokken zijn bij het gebeuren in deze wereld om zelfs maar te kunnen beseffen wat de onredelijkheden en dwaasheden zijn die steeds sterker op de voorgrond treden, volgens mijn inzicht. Ik vrees dat deze mensen niet tot een bewustwording zullen komen die gebaseerd is op het beseffen van werkelijke relaties tussen ik en wereld zonder meer. Dit betekent dat men alle relaties zal moeten ondergaan, en geheel zal moeten doorleven, zonder dat hiertoe een werkelijke en onvermijdelijke noodzaak bestaat. Deze mensen zullen veel moeten lijden en veel onnodige inspanningen moeten doormaken, voor zij ertoe komen te beseffen dat er toch werkelijk iets niet in orde is. Degene die echter de belachelijkheid van een situatie heeft beseft, ziet onmiddellijk ook het verschil tussen juiste en niet juiste reacties. Hierin is voor mij het belang van een gevoel voor humor grotendeels gelegen.

Maar zelfs degene die zo tot een zekere mate van objectiviteit weet te komen, zal gedurende zijn stoffelijk bestaan nog vele stadia doorlopen. Elk daarvan brengt ervaringen met zich die het bewustzijn vormen. Als kind meen je vaak dat je alles weet, maar vertelt eenieder je dat je eigenlijk niets weet. Dan komt er een tijd dat je een hogere opleiding krijgt. Dan wordt van je verwacht dat je alles zult weten, maar wanneer je eerlijk bent tegenover jezelf, zul je toegeven dat je steeds meer inziet dat je eigenlijke nog niets weet. Daarna komt een periode dat je op jezelf heet te staan. In deze tijd zou je het antwoord op allerhande dingen zelf moeten weten, maar volsta je in de meeste gevallen met de hoop dat een ander het juiste antwoord voor je weten of vinden zal.

De ervaringen van het kind in deze reeks voeren veelal tot enige wereldafwijzing of verwerping. De vragen zijn vooral van het waarom-hij-wel-en-ik-niet-genre waarom mag bijvoorbeeld pa wel naar 'de dief van Washington' kijken en moet ik om precies half negen naar bed. En natuurlijk de vraag: waarom worden wij toch gedwongen die praatjes van de een of andere oude sok - onderwijzer bijvoorbeeld - aan te horen, terwijl er zoveel interessanter dingen zijn in de wereld om te doen en over te praten? In deze periode vraagt men zich steeds meer af omtrent de wereld en gaat steeds meer aan die wereld eigen lusten en wensen als maatstaf opleggen, waar dit mogelijk is. Je botst hierdoor voortdurend met de wereld wat aan de ene kant vele resentimenten doet ontstaan, maar aan de andere kant ervaringen opdoet. Je hoopt aan de ene kant agressiviteiten op, terwijl je aan de andere kant steeds weer tegen wil en dank toe zult moeten geven dat de "anderen" in vele gevallen gelijk hebben gehad.

Het gevolg is dat je een eerst zuiver persoonlijke en veelal mede instinctieve benadering van de feiten meer en meer aan zult gaan passen aan het maatschappelijk gangbare patroon. De bewustwordingswaarde hiervan ligt voornamelijk op het persoonlijke vlak en blijft langere tijd in het onbewuste van de mens geborgen. Dan komt er een tijd waarin je meent dat de dingen die je uit een boek kunt leren, de belangrijkste dingen in het leven zijn. Een periode die veelal duurt tot de belangstelling voor de andere sekse in volle bloei komt. Want hiermede verandert de schaal van belangrijkheid die je hanteert, weer. Maar in de korte tijd dat het weten van iets zonder meer voor jou bepalend lijkt te zijn voor de betekenis van ik en leven, krijg je weer te maken met frustraties. Waarom kun jij met je weten niet bereiken en doen wat anderen wel bereiken en doen? Er ontstaat een reeks van conflictsituaties die de natuurlijke agressiviteit sterk doen toenemen, maar gelijktijdig later wanneer enige afstand in de tijd genomen is, een besef van eigen onvolkomenheden met zich kan brengen. Leer je lachen om je eigen dwaasheden en begrijp je de belachelijkheid van je pogingen als klein en onwetend kereltje om anderen eens de waarheid te zeggen, dan kom je met je bewustwording weer een eindje verder: je hebt dan geleerd jezelf, je ervaringen en kennis te zien als losstaande van de werkelijk belangrijke dingen in het leven.

En dan komt een belangrijk moment in je leven. Je moet besluiten mee te doen met de maatschappij. Je gaat in militaire dienst of treedt op als gewetensbezwaarde, zoekt naar een zelfstandige baan enzovoort. Nu begint pas werkelijk een sociale strijd. Je probeert jezelf uit te leven en duidelijk te maken, wie en wat je bent. Wat je dan nog steeds niet in de gaten pleegt te hebben is wel het feit dat de wereld niet zo is, als zij zich voordeet. Je bent nog steeds geneigd de wereld te beschouwen, zoals zij zich met handelingen en woorden aan je voorstelt. Wat natuurlijk onverstandig is. Met als gevolg dat je gemeenlijk reeds korte tijd later de overtuiging hebt dat je in het leven door eenieder genomen wordt.

Misschien meent u dat dit alles weinig of niets met de bewustwording in de moderne tijd te maken heeft. Toch is dit alles wel degelijk noodzakelijk, om moderne samenhangen duidelijker te doen worden. Want in het verleden had men als jonge mens meestal de kans niet zover te komen. In de tijd dat de hedendaagse jongere zich voornamelijk aan maatschappijkritiek gaat wijden, was men vroeger reeds lang ingeschakeld in een proces van arbeid, waarbij je reeds een eigen plaats had gekregen, op een ogenblik dat je nog te jong was om er zinnig over na te kunnen denken of deze plaats nu wel dan wel niet de juiste voor je zou zijn. Nu heeft men de

kans althans eigen neigingen en verlangens te overwegen, ook al kan men daaraan zelden geheel toegeven. En wanneer de voorgaande perioden ten einde lopen, komt de moeilijkste fase van de bewustwording tijdens het leven op aarde: je dient jezelf te beschouwen en te bezinnen op de vraag wat je werkelijk kunt worden en zijn in de maatschappij wat je feitelijk voor medemensen kunt betekenen. Ook hier ben je als gebruikelijk voorlopig geneigd, jezelf te overschatten en anderen te onderschatten. Ook hieruit vloeien ervaringen voort die meestal minder prettig zijn. Uiteindelijk kom je tot een compromis tussen je theorieën en meningen omtrent jezelf en de feiten. Het is natuurlijk heel aardig om als jongere uit te roepen dat je eigenlijk niet in persoonlijk bezit gelooft, maar als een vriend je bij het woord neemt en je liefste fototoestel meeneemt op een reisje naar het buitenland waarvan het nooit meer terug zal keren, zo heb je toch het gevoel dat er ergens iets niet klopt. Je zult je theorieën niet verwerpen, maar voelt toch wel aan dat er eigenlijk een klein verschil zou moeten zijn tussen een theorie die geen uitzonderingen kent, en de praktijk - ook al weet je waarschijnlijk niet hoe of wat.

In deze tijd blijkt de mens vaak geen raad meer te weten met de euvelen die hij in zichzelf ontdekt en gaat, als reactie daarop, met verwaarlozing van het innerlijk besef, zijn beeld van volmaaktheid naar de wereld toe projecteren als de eigen persoonlijkheid. Hierbij valt de maatschappijkritiek voor een groot deel weg om plaats te maken voor een constatering van dwaasheden in de wereld die alles, ook eigen falen, ruimschoots verklaren moeten. En er zijn in de wereld van heden voldoende eigenaardige dingen, waarop je je kunt werpen. Zo is het vreemd dat sommige jongeren die graag soldaat zouden worden, niet worden opgeroepen voor dienst en niet worden goedgekeurd voor zelfs maar een beperkte militaire taak, terwijl anderen die geen lust hebben soldaat te spelen, juist wel worden opgeroepen. Zoals steeds weer blijkt dat iemand die mecanicien is, eenvoudig infanterist wordt, terwijl menigeen met twee linkerhanden juist weer een opleiding krijgt voor een technische functie. Ik weet wel dat dit lang niet altijd zo zal zijn en dat een dergelijk voorbeeld, als kenmerkend voor veel in de maatschappij, een enigszins overtrokken voorstelling van mogelijke feilen dreigt te geven. Maar hoe vaak zal niet een mens die neiging en talent heeft in een bepaalde richting, door de maatschappij eenvoudig op een andere plaats worden gesteld indien hij zijn levensonderhoud wil verdienen?

Dit brengt nog een ander conflict in het geding. Jij bent met bijzonder veel moeite en tijd een werkelijk goed vakman geworden. Je vraagt je dan ook wel eens af waarom een jonge snotneus die er veel minder van af weet dan jij, je baas of officier is en het recht heeft om te doen alsof hij alles veel beter dan jij kan weten. Daarbij komt nog vaak dat, zo je een dwaas bevel niet wenst op te volgen, omdat je weet dat daarvan verwachten is, je op een ontslag kunt rekenen of in dienst een straf wegens het weigeren een bevel uit te voeren. En doe je wat je gezegd wordt, dan ben jij aansprakelijk voor de schade of heb je zelfs de kans dat je aangeklaagd wordt wegens sabotage.

Een enkel voorbeeld van de dwaasheden in deze wereld die tot ervaringen van meer schokkende aard aanleiding kunnen zijn. Neem iemand die een universitaire opleiding volgt. Hij zou in de eerste plaats objectiviteit moeten leren en de mogelijkheid moeten hebben zijn eigen vermogen tot denken te ontwikkelen. Maar hoe vaak zijn er geen docenten die zozeer opgaan in de al dan niet werkelijke belangrijkheid van hun vakgebied dat zij geen objectieve benadering wensen toe te staan of te bevorderen? Hoevele docenten zijn zozeer van eigen kennis en belangrijkheid overtuigd dat zij in feite geen afwijkende meningen wensen te gedogen - en hiervan bij tentamens blijf geven wanneer afwijkende meningen of interpretaties worden aangehaald? Overigens wil ik hierbij onmiddellijk opmerken dat de doorsnee student te zeer is opgenomen in de exclusieve sfeer van studie en het daarbij behorende leven om de werkelijke problemen van gewone mensen te kunnen begrijpen. Hij kijkt dan met enige verachting neer op de domme burgers - die er met hun domme zwijgen overigens wel voor zorgen dat hij in staat is te studeren.

Voor bijna elke mens komt er in net leven echter een ogenblik dat hij zal moeten toegeven dat hij fout is geweest, verkeerd handelde of dacht. Wat dan weer een schokkende ervaring vormt, maar juist hierdoor veel bij kan dragen tot een verdere bewustwording. Na meerdere van

dergelijke ervaringen heeft de mens iets geleerd - ofschoon zelden voldoende duidelijk. Hij komt eindelijk tot het besef dat een eigen oordeel niet voldoende is dat een zogenaamde waarheid de neiging heeft met de loop der tijden te veranderen, kortom dat er weinig absolute zekerheden zijn in het menselijke bestaan. Hij zal dan beseffen dat het werkelijk noodzakelijk is zo objectief mogelijk te denken, de zaken te relativiseren en bovenal om afstand te nemen van alles, ook van de zaken waaraan je werkt, de kennis die je meent te bezitten, de bestrevingen, waarmee je je bezighoudt. Dit is veelal moeilijk, maar wie dit inderdaad in de praktijk leert brengen, begrijpt veel meer, overziet meer, kent meer mogelijkheden, voorziet veel meer. Kom je niet zo ver, dan wordt het leven op de duur een aaneenschakeling van teleurstellingen, soms groot, soms klein.

Ook hier speelt een gevoel voor werkelijke waarden en gevoel voor humor een belangrijke rol. Stel dat een jonge man huwt, omdat hij zeer onder de indruk kwam van het bumpersysteem van zijn geliefde en na het huwelijk moet ontdekken dat dezen grotendeels kunst waren en geen werkelijkheid. - Ik neem nu maar aan dat dit in uw dagen nog denkbaar is -. De vraag zal dan zijn of hij de humor van het geval in ziet en begrijpt hoe onbelangrijk in feite de attributen zijn wanneer je van de persoon houdt. Komt hij niet zover, dan zal de kunstmatigheid van hetgeen zijn kinderlijke geboeidheid veroorzaakte, ondanks alles door hem als een soort onrecht of bedrog worden ervaren. Hierdoor zal in het huwelijk ondanks alle goede bedoelingen en uiterlijke onverschilligheid voor het feit een reeks van onaangenaamheden en op het eerste gezicht haast onverklaarbare reacties voor komen. De tegenstelling tussen illusie en werkelijkheid zal dan reactie zowel als ervaring bepalen.

Een ander voorbeeld: Jonge mensen trekken uit naar een ander "onderontwikkeld" land, om de mensen daar eens even duidelijk te maken hoe zij voortaan moeten werken en leven. Hij die zoiets doet, is meestal vol van idealen. Maar ter plaatse zal hij al snel moeten constateren dat de mensen hem voor het merendeel zien als iemand, waartegen je wel beleefd moet zijn, maar die eigenlijk toch maar een wijsneus is die niet precies beseft wat er werkelijk al zo aan de hand is. De goede voorstellen die hij doet, de voorbeelden die hij probeert te geven, worden uiterlijk vriendelijk aanvaard, maar in feite onmiddellijk terzijde gelegd, alsof het wetsvoorstellen tot werkelijke verlaging van belastingen zouden zijn die een minister van financiën bereiken. De verdere mogelijkheden en ervaringen van een dergelijk iemand worden dan voor een groot deel bepaald door de vraag of de persoon in kwestie leert beseffen dat hij niet in de eerste plaats nieuwe kennis komt brengen, maar in de eerste plaats zich met al zijn mogelijkheden en kennis zal dienen te integreren in het leven en denken van de anderen.

Zodra je beseft dat je in de wereld in de eerste plaats moet leren leven in het denken en werken van anderen om zelf voor die anderen enige werkelijke betekenis te kunnen gewinnen, dan heb je mijns inziens niet alleen veel geleerd, maar heb je ook een hogere graad van bewustzijn bereikt. En juist dit maakt de wereld in uw dagen voor meer mensen in veel grotere mate mogelijk dan voorheen denkbaar was. Je hebt als moderne mens veel meer mogelijkheid, je in te denken in, en in te leven in het bestaan en denken van anderen. Het wordt de mens van heden veel gemakkelijker gemaakt dan in lange tijd het geval was, eigen territorium en eigen achtergronden tijdelijk terzijde te stellen. De gehele opzet van de moderne maatschappij drijft zelfs enigszins hiertoe. En dat betekent een aanmerkelijke verruiming van het menselijk bewustzijn.

Misschien verwacht u van mij dat ik ook iets zal zeggen over de omstandigheden van uw dagen. Er komen zeker op uw wereld heel wat rampen voor waarvan u kennis kunt nemen. Maar dan heeft u daarvoor een rampenfonds. De mensen dragen daaraan bij, maar vragen zich misschien wel eens af of dit nu wel verstandig is, daar een groot deel van de hulpgoederen ofwel iemand ongewone winsten oplevert, dan wel op de zwarte markt terecht komt. Maar wie geheel eerlijk is, geeft toe dat hij met zijn storting in feite iets heeft willen afkopen: het gevoel dat je het veel te goed hebt in vergelijking tot andere mensen. Wat misschien iets wegneemt van het gevoel dat je zo goed bent, maar aan de andere kant bijdraagt tot een beter besef van jezelf en je wereld.

Politieke conflicten geven al evenzeer een mogelijkheid tot ervaring en zelfs bewustwording. Natuurlijk, in dergelijke gevallen is de een geneigd uit te roepen dat de USA gelijk heeft, terwijl de ander het recht en gelijk van de USSR verkondigt. Dwazen beweren misschien openlijk dat geen van de twee partijen gelijk heeft en wordt dus van twee kanten aangevallen. De bewuste mens echter beseft dat hij in wezen hier niet kan oordelen. Hij geeft daarom, afgaande op eigen ervaringen en inzichten, nu eens de ene groep, dan weer de andere voorwaarlijk gelijk. Wat er in Nederland op neer komt dat je begrijpt dat soms Marcus Bakker gelijk heeft, maar in andere gevallen Joseph Luns. Doet men dit, dan ontwikkelt men ook een steeds sterker begrip van werkelijke waarden, dit in tegenstelling tot de vraagwaardige betekenissen van vele woorden en verklaringen.

Verhoudingen zien, betrekkelikheden begrijpen is van groot belang voor de bewustwording, niet alleen in gevallen van politieke en economische strijd of evenwichten, maar altijd. Lucht en waterverontreiniging bijvoorbeeld zijn zeer recente problemen. Maar er moet een begrip voor de juistheid van eigen handelen ontstaan, een persoonlijke houding worden ingenomen, ook hier, op grond van feiten. Anders krijg je te maken met mensen die erover klagen dat het water overal zo vuil is, maar gelijktijdig menen dat het niet erg is een asbak even in een klein slootje leeg te gooien omdat het maar een klein slootje is en dit nog zo vuil niet is. Je zou ook hier je houding moeten bepalen aan de hand van eigen besef omtrent het noodzakelijke en vooral voor jezelf geen uitzonderingen of milderingen van regel toe moeten staan. Een dergelijke zelfdiscipline doet je de zaken zuiverder zien, maakt de neiging, alleen anderen verwijten te maken, minder en draagt bij tot een veel beter begrip voor het gehele probleem.

Maar hoe is het in feite? Wie overlast ondervindt van vuile lucht, keelpijn krijgt enzovoort, verweert zich actief, evenals degene die moet ontdekken dat door het vuile water in zijn dorp of stad, typhus is uitgebroken. Maar dacht u werkelijk dat de meeste mensen zich op algemene fronten werkelijk druk zouden maken? Dacht u werkelijk dat mensen in bijvoorbeeld Drente zich wezenlijk ongerust zouden maken over wat er gebeurt in Europoort? Ook daar zal men er misschien over spreken, maar wanneer het erop aankomt, geloof ik niet dat men daar bereid zou zijn vele offers te brengen, om het euvel uit de wereld te helpen, zeker niet wanneer die offers in de persoonlijke sfeer in zouden grijpen. De mensen weten eenvoudig niet wat het betekent, hebben nog geen bewustzijn dat hen in staat stelt de werkelijke ontwikkeling, gevaren enzovoort te overzien. Wat mijns inziens duidelijk maakt dat de conflicten en problemen naar je toe moeten komen, wil je daarmee werken. Eerst wanneer je er mede geconfronteerd wordt en je zelfs bijna machteloos daarorder gaat gevoelen, kom je tot een verzet.

Vele voor de bewustwording van de mens zeer belangrijke ervaringen in uw tijd komen voort uit een reactie op gevoelens van machteloosheid. Eerst dan is de mens immers geneigd te zeggen: nu kan mij niets meer schelen en werpt hij alle restricties die de wereld hem placht op te leggen, overboord. Dan gebeurt vaak het onverwachte: je ervaart onverwachte nederlagen, maar evenzeer geheel onverwachte overwinningen. Juist onder dergelijke omstandigheden wordt uit een stortvloed van woorden vaak een feit geboren dat meer betekent dan alle gesprekken en theorieën bij elkaar, zover het de bewustwording betreft. In deze wereld leer je als mens het meeste van de je schokkende feiten. Hoe meer je bij een feit betrokken bent hoe sterker je deze werking zult ondergaan. Toch wil ik ook hier nogmaals een lans breken voor de humor, voor het gevoel voor het ridicule.

Wanneer ergens een grote ramp heeft plaats gehad en ik hoor dat allerhande belangrijke personen zich herwaarts spoeden om hun "morele steun" te geven, terwijl de mensen eerder behoefte hebben aan onderbroeken of boterhammen, dan is dit voor mij een schouwspel vol rituele onzinnigheden die mij vermaken. Ik vraag mij wel eens af of de voornamelijk bezoekers in dergelijke gevallen zelf aanvoelen hoe belachelijk zij eigenlijk zijn met hun pretenties. Wie het belachelijke van dergelijke situaties inziet en de ongewilde humor erkent die in dergelijke vertoningen schuilt, zal niet slechts opgewekter het werkelijk noodzakelijke kunnen doen, maar hij zal ook de verhoudingen beter beseffen en vooral begrijpen hoe de menselijke verhoudingen

vaak door gebruiken vertekend, ja, scheefgetrokken zijn. Wat weer inhoudt dat je zelf naar meer reële relaties met de wereld kunt zoeken en je bewuster wordt van alles wat werkelijk van belang is. Zeker, dit zoeken naar een juistere relatie met de wereld zal gepaard gaan met een voortdurend lachen om eigen dwaasheden en domheden. Wanneer je leert zo nu en dan eens om jezelf te lachen, zul je ook minder snel gekwetst zijn door je mislukkingen en daardoor meer uithoudingsvermogen bij je bestrevingen ontwikkelen. Want je zult dan eerder geneigd zijn het nog eens en dan beter te proberen en blijft niet zo lang mokken over je eigen fouten en mislukkingen.

Dit op zich is reeds het begin van een verdergaande bewustwording, ook al zul je de ervaringen die zich in je opstapelen niet als een bewustwordingsproces beschouwen. Het proces, van de bewustwording wordt niet bemerkt, het voltrekt zich eenvoudig. Want bewustwording is te vergelijken met een spontaan groeiproces. De ervaring zou men kunnen omschrijven als de mest die een persoonlijk ontwikkelingsproces sneller en vruchtbaarder doet voortgaan. Dit vormingsproces is in feite een vergroten en in evenwicht brengen van de werkelijke persoonlijkheid. De meeste mensen in de stof denken aan vorming in de eerste plaats als een vorm van dressuur. Juist is dit niet. Om te komen tot begrip zul je moeten leren zelf tot de essentie van de zaak in kwestie door te dringen. Zelf! Niemand kan je leren hoe je moeten leven en zijn. Het lijkt misschien wel of dit mogelijk is, maar in feite kan de wereld je persoonlijkheid niet werkelijk veranderen.

Je bestaat, je leeft zelf! Eenvoudig gezegd kun je stellen dat elke incarnatie van een persoonlijkheid ten doel heeft de werkelijke Ikheid - hoezeer deze vanuit menselijk standpunt misschien een abstractie moge lijken - een groter evenwicht te verschaffen. Het werkelijke ego maakt deel uit van een groter geheel. Je kunt dit geheel alleen juist benaderen door eerst in jezelf door te dringen en vandaar uit te komen tot een langzaam oplossen van de grenzen die staan tussen het begrip Ik en het begrip het andere. Ook wanneer je zover bent gekomen, zal er nog een streven bestaan. Maar dit is geen zuiver persoonlijk streven meer, maar eerder een erkennen van - en een voldoen aan - de eisen van de totaliteit waartoe je beseft te behoren.

In uw dagen dringt weer een schamel begrip van dit verbonden zijn met het andere en de anderen door. Wij zien experimenten in samenleving die soms doen vermoeden dat de eerste christengemeenschappen op aarde zijn herontstaan, al noemen zij zich nu waarschijnlijk hippie communes. Ook in deze dagen ziet men veel van het oude herboren worden. De grote vraag is of het alleen in vorm herboren wordt ofwel mede ook het oude gebrek aan essentieel begrip zal herontstaan. Wanneer de mensen leren dat het verliezen van de begrensdheid van de eigen persoonlijkheid van belang is, zodat het mogelijk voor jou nog belangrijk kan zijn dat de groep wordt aangevallen, maar aanvallen op het Ik onbelangrijk zijn, omdat de gehele groep deel is van jezelf, is er sprake van een definitieve bereiking.

Wanneer wij spreken over bewustwording, in welke tijd dan ook, zo ben ik geneigd te stellen dat elke incarnatie van elke geest in feite een opeenstapeling is van ervaringen. Een van de eerste intense bepalingen is er reeds voor aansprakelijk dat alle besef omtrent voorgaande bestaansvormen en zelfs de eigen redenen voor de incarnatie, geheel uit het stoffelijk besef worden verdrongen, zodat het geestelijk geheugen en de daarin verzamelde ervaringen geen directe invloed meer kunnen hebben middels het waakbewustzijn van de mens.

Maar je maakt meer zware schokken door in een menselijk bestaan die je gehele benadering van het leven kunnen veranderen. Liefde, dood van mensen die je dierbaar zijn, grote veranderingen in je omgeving sluiten als het ware bepaalde delen van je karakter en bewustzijn af, terwijl andere, tot dan toe onbewuste mogelijkheden en erkenningen, op bewust vlak werkzaam worden. In vele gevallen geven dergelijke schokken de mens het gevoel dat hij bijna niets meer is, dat hij alle achtergrond en mogelijkheid heeft verloren. Vreemd genoeg is bij de meesten deze reactie onmiddellijk aanleiding tot acties en ervaringen, alsof men hoopt hierdoor

het eigen wezen weer tot de vroeger gekende omvang en belangrijkheid te kunnen laten uitgroeien.

Ik meen dat ik hiermede de werkelijk belangrijke punten in verband met bewustwording in de wereld van heden wel heb aangestipt. Ik vervolg met nog enkele korte opmerkingen die echter niet werkelijk onder het gestelde onderwerp vallen.

Ik stel allereerst: De ogenblikkelijke toestand op de wereld is zodanig dat geen verdere ontwikkeling van het huidig economisch systeem mogelijk lijkt. Een verder in standhouden van het nu bestaande systeem komt in feite neer op een langzaam op zichzelf terugvallen van de zich uitbreidende commerciële constellaties en daarmee een economische regressie die ook de technische vooruitgang zal beperken.

Ik stel in de tweede plaats: De politieke systemen van deze tijd zijn zover in hun denken en streven afgeweken van de bestaande en werkelijke omstandigheden dat zij niet meer doelmatig genoemd mogen worden. Een verder gaan van het zogenaamd ideëel streven in de politiek zal ten gevolge hebben dat de mens in de maatschappij terugkeert naar een grotere ferociteit.

Ik stel in de derde plaats: Geheel verkeerde waarderings van belangrijkheid hebben gevoerd tot een verkeerd gebruik van de natuurlijke bronnen die de mens ter beschikking staan, maar daarnaast tot een geheel verkeerd zich oriënteren op persoonlijkheden en hun uitspraken. Wanneer een mens leert te leven met het voor hem noodzakelijke minimum en daarnaast leert te leven met zijn eigen denkbeelden die hij wel vergelijkt met en toetst aan de denkbeelden van anderen, zonder echter zijn eigen inzichten onmiddellijk prijs te geven voor de denkbeelden die anderen verkondigen, zal het bewustzijn van de gehele mensheid een nieuwe fase beginnen en een nieuwe mogelijkheid tot stoffelijke bewustwording in uw tijd beschikbaar worden.

Verder wil ik nog opmerken dat in uw tijd zovele belangen met elkander botsen dat de wereld mij soms doet denken aan een botsautobaan op de kermis: de verschillende belangetjes blijven hartstochtelijk tegen elkander botsen tot de toeter gaat. En geen toeter die een loonpauze aankondigt, want dan begint het botsen pas goed. Voor een kort ogenblik komt door oorlogsdreigingen, oorlog of een werkelijke noodtoestand op ander gebied, tijdelijk de strijd tot stilstand. Maar zodra er ontspanning optreedt, herhaalt zich hetzelfde schouwspel. Men meent misschien dat het niet anders kan. Maar wanneer de bestuurders zich, misselijk of moe, terugtrekken, blijken opeens de wagentjes stil te staan en de botsingen verleden tijd te zijn. Tot nieuwe bestuurders hun plaats hebben ingenomen. Steeds weer blijken krachtige persoonlijkheden de werkelijke drijfkracht te vormen van schijnbaar onontkoombare ontwikkelingen en botsingen. In uw tijd meent men vaak dat de economie beheerst kan worden, dankzij de kennis van de sociologen en economen. In feite blijken dezen echter tot weinig meer in staat dan registreren van het bestaande, tot een krachtige persoonlijkheid alles in beweging brengt en mogelijk blijkt te maken wat volgens de experts als niet haalbaar moest worden omschreven.

In vele vakken van uw maatschappij dreigt een stilstand op te treden, zijn problemen schijnbaar onoplosbaar. Ik kan slechts hopen dat steeds meer mensen zullen gaan beseffen dat een dergelijke situatie steeds weer op zal treden wanneer men theorieën in de plaats gaat stellen van persoonlijkheden en hun misschien onredelijke besluiten die actie en daarmee ook ontwikkeling afdwingen. Ik doel hier niet op persoonlijkheidsverheerlijking, maar op het besef dat eenieder volgens eigen besef en persoonlijkheid moet reageren en werken, om te kunnen bepalen dat dit soort botsen onvermijdelijk is, en dat men daarmee zelf vast kan stellen hoe en wanneer dit zal gebeuren en of er bijgestuurd kan worden op het ogenblik dat de botsing tenminste voor eigen Ik nog vermeden kan worden. Wanneer vele mensen op dergelijke wijze gaan handelen, zal je alle voertuigen van macht die op het ogenblik de wereld schijnen te overheersen, uiteen zien vallen en zal daarvoor de persoonlijkheid terugkeren als beslissende invloed. De wereld zal dan weer bepaald worden door het persoonlijke leven en misschien de

eenheid van kleinere groepen. In uw maatschappij zijn op het ogenblik vele grote groepen en bonden als die van werkgevers en werknemers. Het lijkt u misschien toe dat dezen zelfstandig ageren. In feite worden zij echter gemanipuleerd - vaak door buitenstaanders - en zijn er in feite slechts enkele bewuste manipulators.

De gehele situatie op uw wereld - zoals ik u die nog kort in enkele beelden wilde schetsen - blijkt een uiterste verwarring te zijn. De mens kan eerst tot een werkelijk persoonlijk leven en een persoonlijke bewustwording terugkeren wanneer hij leert alles wat de wereld hem opdringt, leert af te wijzen en daarvoor in de plaats vanuit zichzelf leert te kiezen. Want wie begint in de wereld zijn eigen keuze te maken, kan ook komen tot een eigen, voor hem passende staat van vrede. En wie in de wereld zijn persoonlijke vrede gevonden heeft, zal bewogen worden door alles wat hij in die wereld ziet gebeuren, maar hij zal niet meer bewogen worden door alles wat die wereld hem aan betekenissen en plichten schijnt te willen opdringen. Daarin zal de mens dan, volgens mij, de werkelijke bewustwording vinden, ook tijdens een stoffelijk bestaan die volgens mij het doel is van alle menselijke leven, niet alleen in het heden, maar in alle tijden. Indien u commentaren hebt, zijn die nu welkom.

Vraag: Professor Kosman heeft een boekje laten verschijnen waarin hij nadrukkelijk de cultuur van het Westen tegenover die het Oosten stelt. Hij stelt daarin dat (onverstaanbaar)... Uit uw betoog krijg ik de opvatting dat u zich geheel achter het Westen stelt, terwijl het maya-besef geheel lijkt te ontbreken. Hebt u in dit opzicht een bepaald standpunt ingenomen?

Antwoord: Mijn standpunt was niet dat de mens meer naar voren moet treden, maar dat hij zich meer van zichzelf bewust moet worden. Wat niet betekent dat je jezelf moet beschouwen als het doel van het Al, maar wel dat je beseft dat je voor jezelf het middelpunt van jouw Al bent. Je zult dan ook beseffen dat je in alle leven steeds bewust en vanuit jezelf moet kiezen. Overigens suggereert uw vraag dat de oosterse cultuur de mens nog steeds tot een loslaten van de wereld noopt. Ik ben dit niet met u eens. De oosterse cultuur is langzaam maar zeker vervormd zodat zij op het ogenblik in feite vergelijkbaar is met de westerse cultuur en de mentaliteit brengt die men in Europa vond tussen de jaren 1300 en 1600. Zou uw schrijver dus gesproken hebben over de oude oosterse cultuur, dan zou ik eerder met zijn denkbeelden mee kunnen gaan.

Overigens wil ik hier even opmerken dat je als westerling niet werkelijk zou kunnen leven volgens de oude oosterse filosofie, omdat je elke werkelijke achtergrond voor dit oosters beleven en aanvaarden erfelijk en ook anderszins geheel ontbreekt. Ten hoogste kom je ertoe een compromis te sluiten tussen je oosterse denkbeelden en de westerse wereld waarin je leeft. Het lijkt mij daarom juister kennis te nemen van de denkwijzen van zowel het Oosten als het Westen, maar in de eerste plaats steeds weer te stellen: Ik ben mijzelf. Ik ben het die hier kiest en selecteert. Wat dit betreft, de grote Gautama Boedda Siddharta, de Sakyamuni, het Licht der wereld, is op aarde ook een prins die de leefwijze afwijst die zijn wereld hem op wil dringen, die bewust selecteert en nadenkt, tot hij het voor hem belangrijke vindt. Dan komt hij tot een vanuit hemzelf besepte relatie met wereld en Al. Indien wij de legenden mogen geloven, kiest hij zelfs zijn eigen waarden, wanneer de wereld der demonen en geesten tracht hem te storen, wanneer hij in meditatie is verzonken, kort voor hij de Verlichte wordt. Hij ziet de totaliteit waarvan hij deel is en wijst elke afleiding af, daar hij allereerst zichzelf wil worden. Ik meen dat ook ik dit als ideaal stelde.

Ik pas mijn voorbeelden enzovoort echter aan bij de mogelijkheden van de mensen, met wie ik spreek. Vandaar mijn nadruk op de noodzaak voor de mens zich los te maken van de suggesties die zijn maatschappij hem opdringt, zowel ideëel als materieel, om zo voor zich te kunnen kiezen wat voor hemzelf in die wereld belangrijk is en te kunnen worden wat hij werkelijk wil zijn. Van daaruit kan men verder gaan. U zult hier onmiddellijk stellen dat dit alles toch Maya is. Maar de begoocheling ligt niet in de wereld, maar in de mens en in de interpretaties die de mens aan de

dingen pleegt te verbinden. Daarom ook meen ik dat een mens Maya eerst zal kunnen beseffen en overwinnen wanneer hij zichzelf heeft overwonnen en waarlijk zichzelf geworden is. Vergeet hierbij niet dat Maya ook de naam is van de moeder van de Boeddha, zo aanduidende dat het de begoocheling is die de mens en uiteindelijk ook diens bewustwording voortbrengt. Als spreker houd ik hiermede wel rekening, maar ben mij er van bewust dat de vorm minder belangrijk is dan de informatie die je kunt overbrengen.

En hiermede wil ik dan dit ratatouille beëindigen waarin ik getracht heb een paar voorbeelden te geven in verband met uw onderwerp en enkele punten die, volgens mij, van belang zijn naar voren te brengen. Ik heb getracht u te doen zien dat uw wereld en de vele ontwikkelingen daarop niet zo nieuw zijn als u schijnt te denken. Daarnaast heb ik u erop gewezen dat, volgens uw eigen waarderings, uw mogelijkheden tot ervaren en bewustworden op het ogenblik heel wat groter zijn, dan zij volgens u vroeger ooit geweest kunnen zijn. Ik heb u gewezen op de enorme verwarring die op het ogenblik uw wereld beheerst en u gezegd eens wat afstand te nemen van de dingen, zodat u alles in juiste verhoudingen kunt leren zien en ook zo nu en dan eens van harte kunt lachen over de dwaasheden die op uw wereld steeds weer worden begaan. Lach om de plechtstatigheden van uw maatschappij die soms zelfs dreigen te ontaarden in een komische schets voor 160 heren en lach ook om uw eigen dwaasheden. Want de mens die voldoende los kan komen van zijn emotionele verbondenheid met de dingen van deze wereld, kan de feiten zien. Wie de feiten ziet, zal niet slechts bewuster zijn en voor zijn bewustwording belangrijker ervaringen opdoen, maar daarnaast in zijn gedrag en denken zich steeds beter kunnen aanpassen aan de feitelijke werkelijkheid en zich niet meer laten leiden door de illusies die anderen voor hem scheppen.

Daar de werkelijkheid uiteindelijk bepalend is voor de mogelijkheden en niet de illusie, beheerst hij zijn lot beter en heeft hij de basiswaarden van zijn menselijk leven in eigen handen. Ik meen dat ik hiermede een redelijk slot voor deze beschouwing gevonden heb. Ik dank u voor uw aandacht en geduld. Goedenavond.

LERINGEN VAN DE WERELDLERAAR (ESOTERIE)

Goedenavond vrlenden.

Ook het tweede deel van de avond is bestemd voor een onderwerp van eigen keuze.

Vraag: Op een zondagmorgen heeft een lid van de Witte Broederschap gesproken over het uitdragen van de leringen van de wereldleraar door groepen mensen in de stof. Kunt u voor deze groep duidelijk maken over welke leringen het hier gaat?

Antwoord: Wanneer wij spreken over de laatste Wereldleraar, bedoelen wij hiermede iemand die een ingenieursopleiding heeft gehad en langere tijd werkte in Irak, Iran, Arabische gebieden en ook enkele malen meer noordelijk in India en Pakistan is opgetreden. Hij was dus eigenlijk een soort geestelijke zwerver. De leringen die hij gaf, tonen verband met de christelijke leer, maar dan ontdaan van alle dogmatiek.

Hij leert dat de mens in zich de waarheid draagt en hij in zich deze waarheid dient te vinden. Hij leert de mensen dat de gehele schepping, zover de mens die kan beseffen en hanteren, hem is gegeven om daarmee te leven en te werken. Hij zegt hierbij dat de mens alle middelen mag gebruiken om een doel te bereiken, mits men deze middelen voor zichzelf kan aanvaarden en verantwoorden. Dit zijn enkele van de basispunten uit de leer van de wereldleraar die, naar ik meen, voor een begrip van zijn werk van het hoogste belang zijn.

Hij heeft vele fraaie uitspraken gedaan - en de oosterse talen lenen zich hiervoor over het algemeen veel beter dan het vaak wat droge Nederlands. De denkbeelden die hij zo tot

uitdrukking brengt, zijn enerzijds zeer progressief, maar anderzijds gebonden aan een godsbegrip, aan een persoonlijk voortbestaan. Deze punten ziet de leraar echter niet als geloofspunten, maar eenvoudig als een werkelijkheid die men te enigerlei tijd zal kunnen ervaren.

De behoefte van de mens, om zichzelf te zijn, kan, volgens de wereldleraar, het beste worden benaderd indien de mens leert dienstbaarheid en verbondenheid op geheel vrijwillige basis voortdurend voor zich te vinden en te hervinden. Hij stelt bijvoorbeeld - om dit punt wat te illustreren - dat een mens zich nimmer kan binden voor het geheel van zijn bestaan, doch slechts voor de tijd dat een bepaald besef in hem heerst en voor hem belangrijk is. Hij stelt dat de mens in het erkennen en bestaan van een gebondenheid zijn gehele wezen zal inzetten en zijn gehele kracht en mogelijkheid zal gebruiken de waarde van deze gebondenheid tot uitdrukking te brengen. Daarnaast stelt hij dat de mens bij elke nieuwe erkenning vrij moet zijn om zich aan te passen aan dit nieuwe en dan ook geheel aan het nieuw erkende zal moeten kunnen wijden.

Een deel van zijn opvattingen klinkt zelfs nu nog voor de westers denkende mensen wat, ... laat ons zeggen... immoreel, omdat hij de seksualiteit kennelijk beschouwt als een normaal levensverschijnsel en zegt: dit is als eten en drinken. Zo gij een ander eten en drinken niet wilt ontzeggen, zo moogt gij hem ook het andere niet ontzeggen. Verder meent hij - wat op het ogenblik in Nederland naar ik meen 'in' is - dat er geen geestelijke verschillen of waardeverschillen bestaan tussen man en vrouw, ook wanneer hun benadering der dingen door hun sekse wel degelijk bepaald zal worden. Aan de desbetreffende beschouwing voegt hij dan ook de opmerking toe dat beiden zullen moeten leren in de vrijheid en vanuit de vrijwilligheid die noodzakelijk is voor een goed en bevredigend leven, te bestaan.

Ook over de opvoeding geeft hij inzichten en stelt onder andere dat de ouders tot taak hebben het kind zo snel mogelijk tot zelfstandigheid te brengen. Denkende over de wereld zegt hij dat de lege leuzen die mensen volgen, de dwaasheden zijn, waaraan de mensheid ten onder zal kunnen gaan. Hierbij doelt hij kennelijk op begrippen van nationalistische en religieuze aard. Naar ik meen kan ik u hier een citaat geven dat dit punt voor u verder verheldert: "Indien gij u aansluit bij een stoet, vraag u dan eerst af, waarheen zij gaat en volg haar desnoods, tot gij uw eigen bestemming zo dicht mogelijk genaderd zijt. Indien gij voorop zoudt gaan en men u zou zeggen: "maar gij voert onze stoet aan", geef dan de vlag over aan een ander zodra gij uw doel of bestemming bereikt of benaderd hebt. Want gij moet weten dat de mens gaat naar zijn eigen bestemming en dat hij slechts zo zichzelf kan zijn en waarlijk zijn taak zal kunnen vervullen tegenover zichzelf en de schepping waarin hij leeft."

Het zal u wel duidelijk worden dat de leraar niet gelooft in de waarde van de vaak tot in de waanzin toe verdedigde en gevolgde begrippen, waarmee zo vaak op mensen een beroep wordt gedaan. Hij gelooft niet in een nationalisme, een kapitalisme, een dictatuur of een democratie. Hij gelooft slechts in een medemenselijkheid die gedragen wordt door een innerlijke erkenning, door eigen besef. Hij zegt dan ook bij een bepaalde gelegenheid rustig tegen de mensen: Gij hebt geen recht op anderen en zo gij tot uw dienaar zegt: doe dit of dat, zo zult gij hem de mogelijkheid moeten laten tot weigeren. Hij zegt: de schepping en ook deze aarde bestaat voor eenieder. Wie voor zich delen daarvan als persoonlijk eigendom opeist, pleegt onrecht tegenover de mensheid en een misdaad tegenover zichzelf. Want eenmaal geketend door zijn bezit zal hij zichzelf verliezen.

Dit is een enkele greep uit een veelheid van uitspraken die, naar ik meen, toch gezamenlijk een leer vormen, welke in hoofdzaak neerkomt op een "hebt uw naasten lief". De achtergrond is een wijze van denken die ook stelt: bestrijd uw vijanden niet met geweld, want indien gij u niet onderwerpt en toch geen geweld pleegt, zo zult gij nimmer waarlijk ten onder gaan, maar de vijand die tracht u te vernietigen zal aan zichzelf ten onder gaan. Want hij zal onder deze omstandigheden niet meer zichzelf kunnen zijn. De wijze waarop de leraar zijn stellingen heeft opgebouwd, omvat elementen uit brahmaanse leringen, uit het christendom, uit de islam en hij

heeft kennelijk zijn prediking - zo wij het al prediking mogen noemen - aangepast aan de landen waarin hij vertoefde. Uit de aard der zaak heeft hij bij zijn optreden gemikt op de landen waarin de grootste en snelste beweging van het volk en de snelste ontwikkelingen vanuit het oude zouden ontstaan. Hij vond dezen in Zuid-Azië en in enkele gebieden in Noord-Afrika. Blijkens zijn uitspraken weet hij dat juist hier een veel omvattende en zeer snelle ontwikkeling van sociale en economische aard, ja, de plotselinge confrontatie met een geheel nieuwe wijze van leven en bestaan, eerder vatbaar zal maken voor het in zijn leer voorname zoeken naar eigen werkelijke aard en zelfstandigheid.

De leraar heeft tijdens zijn leven zeer veel mensen, waaronder vele jongeren, geïndoctrineerd, niet opdat zij als zendelingen over de wereld zouden gaan, maar opdat zij in de gebieden op aarde, waar de mensen nog het meeste de gevangenen van hun eigen beperktheden zijn, zouden werken. Wanneer dus de Witte Broederschap stelt dat deze leer van de meester op het ogenblik over de wereld wordt uitgedragen, zo stelt men daarmee volgens mij tevens dat een geestelijke revolutie op komst is. Ik geloof niet dat u daarbij gezegd zal zijn dat deze nieuwe leringen als een soort nieuwe godsdienst de wereld zullen bereiken. Want de laatste meester op deze wereld tot op heden had een afschuw van de gangbare vormen van godsdienst.

Hierover sprak hij eens: "De waarheid is als een heldere bron. Zodra men haar echter ommuurt en velen zich binnen de muur trachten te verdringen, zal zij niet slechts aan weinigen nog lavenis kunnen bieden, maar zij zal vervuilen." De leraar meent dat organisatie een van de euvelen is die men, zeker wanneer het geestelijke waarden betreft, dient te vermijden. Ik ben er wel van overtuigd dat onze wereldleraar zich bewust is geweest van de noodzakelijkheid tot samenwerking en organisatie, maar hij meende dat dezen tot één object bepaald dienden te blijven.

Een van de voorbeelden die hij in dit verband gaf, handelde over een spoorweg. Letterlijk sprak hij hierbij: "Wanneer wij gezamenlijk de spoorweg bouwen, zullen wij ons gezamenlijk onderwerpen aan degenen die het beste weten wat gedaan moet worden. Want iemand zal steeds moeten kunnen beslissen. Doch wanneer de taak afgewerkt is, is daarmee ook de zeggingschap van dezen van onwaarde geworden." Het gezag hangt dus samen met een beperkte taak, maar zodra deze gezamenlijke taak volbracht is, bestaat het gezag niet meer en heeft niemand meer recht een gezag uit te oefenen.

Vele stellingen wettigen het denkbeeld dat de leraar ook bepaalde sociale veranderingen nastreefde. Hierbij predikt hij geweldloosheid, maar deze is niet een passief ondergaan, ondanks het geweld van anderen, maar vormt wel degelijk een actief verder gaan. Onder geweldloos en passief verzet blijkt hij bijvoorbeeld ook te verstaan, door een zonder direct gebruik van geweld, anderen het volbrengen van een onjuiste daad beletten.

Ik meen dat ook deze wereldleraar een zekere zin voor humor heeft gehad en dat hij een levensvreugde heeft gekend die bewonderenswaardig was. Want hij vond onder alle omstandigheden steeds weer aanleiding tot vreugde en een glimlach. De betekenis van zijn leer geldt op het ogenblik uit de aard der zaak vooral voor die volkeren die geketend zijn in systemen. Volkeren die, om verder te kunnen gaan, eerst zullen moeten ontwaken tot een nieuw en persoonlijker leven. Ik meen dat allereerst de arme, de eigenlijk reeds nu op revolutie wachtende gebieden benaderd zullen worden door de volgelingen van de leraar en meen zelfs te weten dat een aantal personen die de kern van deze leer in de praktijk brengen en zo trachten uit te dragen, op het ogenblik naar verschillende landen in Zuid-Amerika zijn getrokken. Wat deze leringen op zich voor de wereld zullen gaan betekenen, kan ik u niet zeggen. Het begin lijkt zo klein en onbelangrijk. Indien wij aannemen dat op het ogenblik rond 100.000 mensen iets van deze leer hebben gehoord en dit systeem enigszins in de praktijk trachten toe te passen, is onze schatting aan de hoge kant. Vergeleken met het geheel van de wereldbevolking is een dergelijk aantal weinig meer dan niets.

Aan de andere kant weten wij ook dat een groepje van nog geen 200 volgelingen van Christus de gehele christenheid heeft voortgebracht - helaas overigens een zeer militante christenheid. Ik meen dat de hoogstens 100.000 mensen die reeds leven en streven in overeenstemming met de leringen waarvan ik u iets heb verteld, wel in staat moeten worden geacht om in een aanmerkelijk deel van de wereld zoal geen nieuwe kerk dan toch een nieuwe mentaliteit te scheppen en wel binnen 100 of misschien enkele honderden jaren. De omstandigheden op de wereld zullen hen hierbij naar mijn mening in vele gevallen ondersteunen.

De krachten die op dit ogeblik voor deze wereld van u van groot belang zijn, zijn de krachten die ontstaan uit een verbondenheid. De gehele periode die nu aanbreekt en in feite reeds grotendeels actief is, staat in het teken van verval. Dit verval kan alleen worden opgevangen door een innerlijke, een geestelijke samenhang, door de uitwerking van verschillende vormen van persoonlijke solidariteit. Hierdoor zal mogelijk juist nu en in kortere tijd de leer van de wereldleraar een belangrijker rol kunnen gaan spelen dan in een andere periode denkbaar zou zijn.

Dat deze leer in vele gevallen verkondigd wordt, zonder dat daarbij nadrukkelijk de bron genoemd wordt, zal u eveneens begrijpelijk zijn. Niet alleen zou een nadrukkelijk wijzen op deze bron een aanleiding kunnen vormen voor persoonsverheerlijking, maar indien de weerstanden tegen een nieuwe profeet overwonnen zouden kunnen worden, zouden de mensen misschien ook weer overgaan tot het bouwen van kerken. En de mensen hebben geen kerken nodig, maar begrip voor elkaar.

Zo wordt ook door onze Orde in vele gevallen, zij het indirect, iets van de leringen van deze leraar naar voren gebracht. Wij proberen hierbij vooral de praktische toepassing van deze leer te prediken, leggen de nadruk op de bedoelingen, niet op de uitspraken van de leraar en geven daarbij zoveel mogelijk ook nog richtlijnen voor een persoonlijk gedrag en optreden. Maar het belangrijkste blijft toch steeds dat de Wereldleraar door zijn leringen eenieder de kans laat zichzelf te zijn. Belangrijk lijkt mij vooral dat hij de mens niet zoekt te binden aan een enkele en zeer bepaalde gedragsnorm, maar hen wijst op een waarheid die in elke mens leeft en die men dient te leren beseffen en moet leren altijd en overal te beleven.

Ik meen hiermede het gestelde onderwerp voldoende te hebben belicht binnen het kader van deze bijeenkomst. Indien u echter opmerkingen of vragen hebt, wil ik hierop, zover mij dit mogelijk en toegestaan is, gaarne verder op in gaan.

Vraag: Ligt dit alles ook in de lijn van alles wat er onder de hippe jongeren leeft?

Antwoord: Dat is wel sterk afhankelijk van de definitie die u aan het begrip hippe jongeren verbindt. Indien uw vraag inhoudt dat mogelijk deze leer ook onder de jongeren van deze tijd een vaste voet krijgt, zo moet ik dit zeker bevestigend beantwoorden. Ofschoon wij hier in net Westen bij dergelijke jongeren maar al te vaak een afwijken van de persoonlijke bewustwording in de richting van het maatschappelijke zonder meer zien, waarbij, in hun denken, sociale verhoudingen maar al te vaak geheel los komen te staan van de werkelijke geestelijke behoeften en noden van de mens.

Zo even was als mogelijk onderwerp de stelling opgegeven, waarin wordt gesteld dat het territoriuminstinct van de mens, in feite dus zijn verdedigen van zijn jachtgebied, bepalend is voor zijn agressie en in feite voor een groot deel van zijn gedragingen. Ik meen dat dit tot op zekere hoogte waar is, zeker wanneer wij beseffen dat voor de mens het jachtgebied al lang niet meer een feitelijk territorium is, maar eerder een begripsomschrijving die hij beschouwt als zijn speciaal gebied en zijn zijnsrechtvaardiging. Volgens mij wordt een groot deel van de problemen van uw tijd veroorzaakt door een noodzaak tot zelfrechtvaardiging en een streven naar zelfbehoud op abstracte gronden die echter met de werkelijke feiten maar zeer weinig te maken hebben. Hierdoor worden dus op praktisch voor de mens niet werkelijke grondslagen feitelijke

situaties gecreëerd die zowel voor de scheppers als voor anderen in feite toch weer onaanvaardbaar zijn.

De Wereldleraar stelt tegenover een dergelijke gebondenheid aan denkbeelden en stellingen juist een persoonlijke vrijheid. Hij is als het ware de man van het handelen volgens ingeving, maar dan ook met een aanvaarden van alle consequenties vandien. Hij is de man die, waar menselijke krachten of mogelijkheden te kort schijnen te schieten, de mens toeroept: zoek in jezelf, put uit jezelf geestelijke krachten, laat de denkbeelden uit de kosmos in jezelf herontstaan en je zult een uitweg vinden.

Ik meen dat hij in dit verband een verbetering van het menselijke gedragspatroon dus wel degelijk mede mogelijk maakt. Wanneer de menselijke massa haar jachtgebied wenst te verdedigen - gezien het gedrag van de massa op het ogenblik is 'graasgebied' misschien juist - is zij onredelijk. Juist in dit verband lijkt het mij voor de enkeling belangrijk zich te herinneren dat de grenzen die de mens door gebruik en gewoonte gesteld worden, geen absolute grenzen zijn. Dit betekent dat noden en behoeften die binnen dit begrensde gebied bestaan en vaak tot agressie naar buitentoe voeren, in feite vaak overbodig zijn, daar hiervoor oplossingen te vinden zijn wanneer men maar de moed heeft, buiten het door gewoonte en gebruik gestelde gebied te zoeken.

Wanneer de mens leert los te komen van zijn gewoonten en de daarmee verbonden gebondenheden, om in plaats van een dergelijke slavernij te komen tot het steeds weer aanvaarden van gebondenheden op geheel vrijwillige basis, hierbij zich latende leiden door eigen besef, streven en behoeven, zal hij in staat zijn, de door gewoonten bepaalde loop der dingen te verbreken en de oplossing kunnen vinden voor de vele schijnbaar onoplosbare problemen van deze tijd.

De leraar stelt ergens dat het vaak beter is om niet te denken. Hij meent dat de mens door verschil te maken tussen zijn gedachtenwereld en zijn werkelijkheidswereld, zich van de werkelijkheid vervreemdt en zich gelijktijdig belet zijn werkelijkheid, ook zijn persoonlijke werkelijkheid, te erkennen. Hij zegt dan ook nooit hoe de mens zou moeten denken. Wel stelt hij: het denken is het werktuig dat je gekregen hebt. Dit denken hanteer je om je werkelijkheid leefbaar te maken en gelijktijdig je gevoelswereld een basis te geven waardoor zij in je werkelijkheid op voor jou aanvaardbare wijze zal kunnen bestaan.

Daarnaast stelt hij dat de gevolgen van een daad niet belangrijk zijn, mits men zich aan de gevolgen daarvan niet onttrekt. Hij beperkt dit door te stellen dat de intentie, de met de daad gepaardgaande gevoelens en gedachten volgens het ik, juist moeten zijn.

Hij zegt ook dat resultaten minder belangrijk zijn dan het streven, omdat in het streven de mens zichzelf verwezenlijkt, maar in de bereiking maar al te vaak zijn vermogen tot streven schijnt te verliezen en zo in zichzelf als het ware versteent. Het gaat de leraar niet om wat of hoe u denkt, maar wel om de vraag of u uw denken altijd en alleen weer gebruikt om in het leven functioneel te kunnen zijn en uw gedachten en bedoelingen steeds weer zo goed mogelijk richt op de erkende werkelijkheid, daarbij gedachten en gevoelens als richtlijn nemende zonder ooit de gevolgen van een daad te zien als een straf. U dient alle gevolgen van daden die u niet passen, eenvoudig te zien als een ervaring waardoor u een volgende maal zowel juist zult kunnen denken, alsook reageren.

Zo heeft de leraar ook gesteld: er zijn vele wegen om de waarheid te leren kennen en beleven. Maar niet de weg is belangrijk, doch de waarheid. Zolang gij de waarheid in uzelve erkent en vanuit uzelve tot waarheid rond u maakt, is het niet belangrijk, welke weg gij gaat.

Ik meen dat ik het onderwerp hiermede toch wel toerijkend heb behandeld en op uw vragen een voldoende antwoord heb gegeven. Dit betekent voor mij dat ik de bijeenkomst kan gaan sluiten. Ik dank u dan ook voor uw aandacht.

Goedenavond.

N.B.

De antwoorden van meerdere vragen werden tot één geheel samengetrokken i.v.m. beperkte omvang van het blad.